

TIENDE HOOFDSTUK.

DE TERUGKEER.

De Bruggelingen keerden zegevierend van Sluis terug. In een eersten aanval tegen de veste, dien Jan van Namen weerstond, waren driehonderd Bruggelingen gevallen. Bij een tweede worsteling viel Sluis. De overwinnaars namen graaf Jan gevangen en voerden hem mee naar Brugge.

Oud-oom en neef reden nevens elkander. Wel zonnen ze op wraak en maakten ze plannen, om de oproerlingen later streng te kastijden, maar thans gevoelden ze zich volkomen machteloos.

Sluis bleef rookend achter. De reeds zoo bevallige en drukke havenstad was nu een puinhoop, waar de geruïneerde burgers zeker wel den moedwil der Bruggelingen, maar ook de lichtzinnigheid van den graaf vervloekten.

Zingend keerde 't leger huiswaarts.

Te Damme sprak Willem de Deken de heeren aan.

— Ziet gij dien kloeken toren? zei hij ernstig. Daaronder rust 't gebeente van een wijs man, onzen leermeester Jacob van Maerlant, die vorsten en volkeren op hun plichten wees. Maar de vorsten luisterden niet naar zijn woord; zij weigerden rechtvaardig te regeeren en de edelen gaan voort met burgers en boeren te verdrukken. Maar wij hebben vader Maerlants woorden niet vergeten!

— Zwijs! riep Lodewijk norsch. Uw roekeloosheid zal niet zonder gevolgen blijven.

— Waarde neef, antwoord toch niet op de redenen van een dorper, mompelde Jan van Namen.

— Neen, volhard liever in uw boosheid en laat Vlaanderen te vuur en te zwaard verwoesten, hernam de oud-burgemeester van Brugge. Maar 't is wel, heer graaf, we zullen zwijgen tot we in onze stede zijn aangekomen.

De zegeklok jubelde de overwinnaars tegen. De menigte verzamelde zich weer op den Burg. Lodewijk wilde zijn oom naar de Looze geleiden.

— Met uw verlof, heer graaf, wij lieden van Brugge, zijn gewoon onze gevangenen zelf te bewaren, zei Willem de Deken.

— Wat, gij wilt ons opsluiten? riep Lodewijk woedend.

— Gij zijt natuurlijk vrij te gaan, waarheen ge verkiest, graaf Jan van Namen echter zal ons in 't Schepenhuis verzellen.

Lodewijk van Nevers was bleek van toorn. Maar de Bruggelingen stoorden er zich niet 't minst aan en dwongen hun doorluchtigen gevangene met hen in 't gebouw te treden. De voornaamste burgers volgden hun aanvoerders en weldra was de ruime vergaderzaal stampvol.

De graaf van Vlaanderen gevoelde zich ver van gerust over 't lot van zijn oud-oom, en, daar hij hem niet alleen te midden zijner vijanden wilde laten, trad hij ook 't Schepenhuis binnen. Willem de Deken vroeg en verkreeg stilte.

— Heer graaf van Namen, aldus begon hij dan, wij poorters van Brugge wenschten wel een gesprek met u te voeren. Onze vorst heeft onze rechten geschonden, door u de heerlijkheid van Sluis en 't waterrecht over 't Zwyn af te staan. De gemeente Brugge eischt van u het privilegie terug, waarin die onrechtvaardige schenking geschreven werd!

— Wat mij gegeven is, behoud ik en daarover weiger ik met gemeene lieden te onderhandelen, antwoordde Jan van Namen barsch.

Een ontevreden gemompel vervulde 't vertrek.

— Broeders, stilte, ik bid het u! zei de oud-burgemeester. En tot den trotschen edelman vervolgde hij: Als gij weigert met ons te onderhandelen, zullen we gedwongen zijn andere middelen aan te wenden. Voor de laatste maal roep ik u toe, dat de gemeente Brugge het privilege terugeischt!

— Welnu, oproerlingen, die allen afstand tusschen hoog- en laaggeboornen vergeet, die het waagt uwe ruwe handen te verheffen tegen den adel, ik zeg u, dat het stuk in mijn kasteel van Namen berust en daar bewaard wordt voor mijn nazaten, de toekomstige heeren van Sluis! Gaat het privilege te Namen halen, zoo ge durft!

Dit fiere antwoord werd op gehuil en gesis onthaald. Jacob Breydel sprong driftig op een gaanderij.

— Ha! riep hij kwaad, die verwenschte vreemdeling waagt het ons in ons eigen Schepenhuis te komen bespotten. Drie honderd Bruggelingen, drie honderd vaders of zonen zijn vóór Sluis gevallen! Dat offer brachten wij voor onze zaak, die toch rechtvaardig is. Dat offer is reeds de wrange vrucht van 's graven besluit. En nog komt die vreemde Leliaart, die hoflaat, die vorstenvleier, ons uitschelden! Laten wij den trotschaard den kop voor de voeten leggen!

En bij tientallen rezen de bijlen omhoog; onstuimig drongen de burgers op den graaf aan, gehoorzamend aan een heftigen drang, om hen, die Vlaanderens ruste telkens verstoorden, voor goed onschadelijk te maken.

Bleek en bevend sprong Lodewijk van Nevers voor zijn oud-oom.

— Bij de vijf wonden Onzes Heeren, staakt toch dit geweld, smeekte hij, beide handen verheffend. In een oogenblik van onbedachtzaamheid heb ik mijn oom dat privilege geschonken. Geef den graaf van Namen de vrijheid en ik zal u het stuk terug bezorgen.

Willem de Deken herstelde de stilte.

— Vrienden, sprak hij, dat wij kalm blijven! Heer graaf, wij hoorden uw belofte. Jan van Namen los laten is echter

onmogelijk, wij houden hem tot pand, tot het vervloekte stuk, dat gij zoo lichtzinnig bezegeld hebt, vernietigd voor ons ligt. Intusschen zal uw oom in het Steen opgesloten blijven.

— Wat malen wij nog om het privilege! riep Jacob Breydel. Morgen kan de graaf het ons afstaan, maar tegelijkertijd een nieuw opstellen. Vertrouwt gij het woord van een Leliaart? Wat Walsch is, valsch is, zoo klonk de leus onzer vaderen. Houden wij zelf gerecht, om te verdelgen wat schadelijk is! Zoowel de neef als de oom zijn schuldig.

Vrouwen beweenen hun echtgenoot, en kinderen jammeren om hun vader! Hadden die hofkruipers, die knechten van Frankrijk, zich nimmer met onze zaken bemoeid, dan leefden de driehonderd Bruggelingen nog! Zoolang deze heeren plannen beramen, zoolang zal er Vlaamsch bloed vergoten worden!

Velen schenen meer geneigd naar die onstuimige dan naar kalme taal te luisteren. Daarom liet Willem de Deken de graven langs de achterzijde wegleiden. Jan van Namen werd in 't Steen gekerkerd. Lodewijk van Nevers vluchtte haastig in de Loove.

De verwanten der gesneuvelde burgers verzamelden zich voor 't grafelijk paleis.

Men zag er vrouwen met grijze haren, moeders met zuigelingen in de armen en kinderen aan de rokken, jonge meisjes, wier oogen rood geweend waren.

— Graaf van Vlaanderen, vertoon u, zoo ge durft! riep een grijsaard, in machteloze woede tegen de poort stappend.

— Doemnis over den Leliaart, die mijn kinderen van hun vader beroofde! kreet een moeder, welke door zes kleinen omringd was.

En verwenschingen, vermaledijdingen galmden steeds heftiger over den Burg. Lodewijk van Nevers zat bleek in zijn weelderig vertrek.

Gaat het privilegie te Namen halen! (blz. 71).

Klokken klonken dompig over de grauwe stede, die zich reeds hulde in de avondschemering. De bronzen stemmen verkondigden den dood van drie honderd burgers, wier lijken met een vaartuig aangevoerd waren, om rond de kerk in gewijde aarde begraven te worden. Dat somber klokgelui drong tot in de Loove door, vermengd met 't getier en 't gehuil der menigte op den Burg.

Lodewijk van Nevers vond geen rust. Het lot van weduwen en weezen bekommerde hem niet. Maar zijn vorstelijk lijf was in gevaar, zijn edel bloed kon vergoten worden. De graaf vreesde nu de Bruggelingen, die hij eerst niet geteld had.

En 's avonds laat lag een bootje in de veste achter de Loove. Diep in zijn mantel gedoken, verliet Lodewijk met eenige getrouwen het paleis. De riemen der roeiers waren met lappen omwonden teneinde hun geplas te verdooven. De vorst sloeg nog een weemoedigen blik op het Steen, dat zich als een donkere vlek vertoonde. De boot bereikte een verlaten kade. Te voet snelde de graaf verder. De doodsklokken zwegen nu, maar 't gejammer der weeklagende vrouwen klonk Lodewijk nog in de ooren. Aan de poort stonden eenige paarden. De graaf en zijn edelen reden spoor-slags heen. Zoo ontvluchtte Vlaanderens heer de hoofdstad van zijn gewest, om hulp te zoeken bij zijn beschermer, den koning van Frankrijk.

De jonge vorst was zijn regeering met een onrechtvaardige daad begonnen. Nog was het tijd geweest, het onrecht te herstellen. Maar neen, Lodewijk volhardde in het kwaad. Wis had zijn leermeester — zij 't dan ook vervalscht en verdraaid — hem van den slag der Gulden Sporen verhaald. Wilde de lichtzinnige graaf weer een slachting uitlokken? En dacht hij nooit aan zijn overgrootvader, Gwijde van Dampierre, die in een Franschen kerker stierf, aan Robrecht van Bethune, wiens leven een teleurstelling was? Zoende hij de hand, die zijn voorouders kastijdde? Waarom zocht hij

niet liever zijn steun bij de kloeke, trouwe burgerij? Maar neen, gloeiend van wraakzucht ijde Lodewijk van Nevers naar Frankrijk.

Inmiddels jammerden de vrouwen en kinderen nog voor de Loove. Zannekin zag de ongelukkigen. De tranen schoten hem in de oogen en hij dacht aan 't terpje te Lampernisse. Drie honderd Bruggelingen vielen voor Sluis; zijn kind werd onder de hoeven van 't paard eens ridders vertrappeld... maar allen waren slachtoffers van den boozen geest, den adellijken geest, die als een roofvogel boven Vlaanderen zweefde. En andere vaders, echtgenooten, en zonen zouden vallen... andere vrouwen en kinderen zouden weenen... De strijd was begonnen.

Zannekin zag om zich heen. 't Was somber overal: de Loove, het Schepenhuis, het Steen, de Waterhalle, St. Do-naaskerk... 't waren zware steenmassa's, die donker afstaken tegen den grauwen avond. Vrouwen en kinderen weigerden naar huis te gaan, tot ze rekenschap geëischt hadden van den graaf, die spoorlags Parijswaarts reed, om nieuwe plannen te smeden.

In de haven lagen de koggen met hun akelige lading van lijken, of neen, akelig was die vracht niet! 't Waren immers de lichamen van dappere strijders, die uitweg gegeven hadden aan hun zucht naar vrijheid voor hen en hun gezin. En peinzend aan die gevallenen gevoelde Claes zich moediger. Hij hief 't gelaat opwaarts, gansch het uitspansel was lichtend...

— Harten omhoog! murmelde Zannekin. De harten omhoog en de zege is ons.

— Baas, eindelijk heb ik u toch gevonden! klonk het eensklaps.

Verrast keerde de boer zich om. Hij herkende zijn koe-knappe.

— Sinco, wat doet gij hier?

— 'k Heb u toch gevonden, maar 'k moest lang zoeken...

- Ja, ja, vertel dat straks ! Wat komt ge doen ?
- Vrouwe Zannekin laat u hartelijk groeten.
- Zij is dus wel ?
- Nog krank, baas, maar toch aan de beterhand. Peyt zond mij tot u met de bede, dat ge spoedig terugkeeren zoudt, want er dreigt gevaar.
- Van de zijde der ridders ?
- Verscheidene edelen zijn samen gekomen op het kasteel te Lampernisse.
- Ha, de ridders vereenigen zich !
- Maar de kerelen ook, baas. Gewapende benden zijn gereed en wachten met ongeduld op uw komst.
- Nog even moet ik mijn vrienden spreken; dezen nacht echter zal ik mij reeds op reis begeven.
- Ik vlieg u voor om die mare over te brengen.
- Sinco, ge moet eerst wat rusten.
- Thuis baas. 'k Zal nu loopen met een wisse in mijn hand, om als ik vertraag mijn beenen te zweepen. Onder weg vloeien beekjes, waaruit ik drink, en brood heb ik in mijn zak.
- Neen, neen, ge moet eerst slapen.
- Tot weerziens, baas. Peyt heeft mij tot zijn boodschapper aangesteld en dien post wil ik vervullen zooals 't behoort. Zoodus, ik ga en deel de mannen mede, dat ge morgen reeds te Lampernisse wezen zult.
- Flinke knaap, mompelde Claes, toen hij Sinco den Burg zag verlaten. Jongeren en ouden zijn met moed beziel. En zoo'n volk zou zich laten knechten ?
- Zannekin stapte snel naar de woning van Zegher Janszoon. Hier trof hij de voornaamste leiders aan.
- Waar toefdet ge toch, Claes ? vroeg Zegher.
- Ik had behoefte alleen door de straten te dwalen. Zoo juist sprak ik een boodschapper uit Veurne-Ambacht. De edelen vereenigen zich ginder om wraak te nemen.
- Dus gelijke maren uit verschillende streken. Vriend

Lambert Bovijn van Aardenburg komt ons 't zelfde vertellen van den adel uit 't Vrije.

— Welnu, wij wachten niet op 't sein der ridders ! riep Jacob Breydel. De sloten en burchten zijn sterkten, die onze vrijheid bedreigen. Achter de dikke muren gevoelen de edelen zich veilig.

— Juist, zei nu Bovijn, een stoere kerel. Wij boeren leven in hutten en hoeven op 't bloote land. Er is maar een middel om onze woningen te beschermen. We moeten de burchten der edelen vernielen.

— En niet meer getoefd ! hernam Breydel.

— Heden nacht nog moeten de vlammen die rooversnesten verdelgen !

— Ik begeef mij onmiddellijk naar Veurne-Ambacht, om mij aan 't hoofd der Lampernissche kerelen te stellen, sprak Zannekin. Onze vergadering kan kort wezen. De tijd dringt. Slaan wij de handen ineen ! En zweren wij, niet te rusten, voor Vlaanderen van 't juk der edelen bevrijd is... of anders te sterven !

Allen rezen op. En bij 't weifelend licht eener vetkaars, in deze nederige burgerswoning, werd 't verbond gesloten tusschen de hoofdlieden van 't volk ! Vastbesloten stonden ze daar, groot in hun eenvoud, groot door hun vrijheidsliefde, groot door hun eed ! Willem de Deken, Zeger Janszoon, Lambert Boonen, Breydel, Bovijn, Claes Zannekin, zij allen streden niet om eer zooals vele ridders ; ze bezaten geen wapenzaal, waar nog zwaarden en schilden van voorouders hingen. Zij pochten niet op hun daden. Neen, zij streden voor hun gezin, voor huis en haard !

NIKOLAAS ZANNEKE

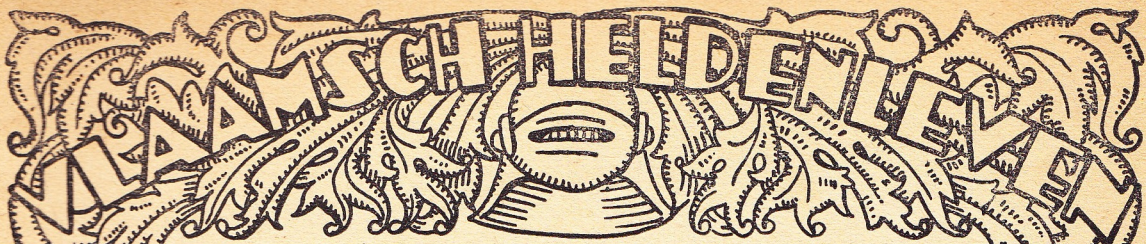

A. HANS

L. OPDEBEEK

UITGEVER

ANTWERPEN

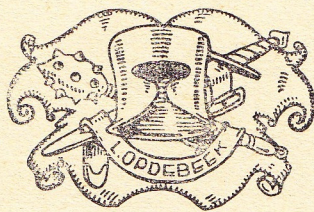
A. HANS

NIKOLAAS ZANNEKIN

PENTEEKENINGEN VAN EMIEL WALRAVENS.

KLEUROMSLAG VAN JAN WATERSHOOT.

DERDE UITGAVE

1941

*L. Lopdebeck
uitgever
Antwerpen*

INHOUD.

	Blz.
I. Het feestmaal der ridders	5
II. Het ongeluk	16
III. Op de hoeve	25
IV. De begrafenis	33
V. Op 't kerkhof	36
VI. De vlucht	41
VII. Naar Brugge	51
VIII. Te Brugge	59
IX. De volkswil	64
X. De terugkeer	69
XI. Beroering en schijnbare rust	78
XII. Voor het slot van Lampernisse	81
XIII. De list	87
XIV. De opstand breidt zich uit	100
XV. De brand van Kortrijk	104
XVI. Aan 't Fransche hof	109
XVII. Naar Cassel	111
XVIII. Te Cassel	114
XIX. De slag bij Cassel	116
XX. Te Lampernisse	123
XXI. Na den slag	126

A. HANS
CASSEL

(NIKOLAAS ZANNEKIN)

Gaat het privilegie te Namen halen, (bladz. 82).

niet alleen te midden zijner vijanden wilde laten,